

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

2023

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 3

Bammbiri *li li* na masiatari a 7.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na khethekanyo MBILI:
KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)
KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa vhudavhidzani: (2 x 25) (50)
2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI u bva kha KHETHEKANYO YA A, na MBILI u bva kha KHETHEKANYO YA B.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.
4. Thomani KHETHEKANYO INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (sa tsumbo ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii), u sedzulusa na u vhalulula mushumo wanu. Pulane i fanela u vhone yo RANGELA phindulo yanu.
6. Vhupulani hothe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa u tala mutalo wo budaho vhukati ha vhupulani hothe.
7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshanu nga ndila i tevhelaho:
KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 100
KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya (2 x 40)80
8. Nomborani phindulo dzanu zwi tshi anana na kunomborelwe kwa mbudziso kwo shumiswaho kha ili bammbiri la mbudziso.
9. Thoho i SONGO dzhielwa ntha musini tshi vhalo tshivhalo tsha maipfi.
10. Nwalani nga vhudele nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha a 400 u swika kha a 450. Nwalani NOMBORO na THOHO ya maanea e na nanga.

- 1.1 Ho vha vhumambo ha u ambara magaweni he ha ntakadzesa. [50]
- 1.2 Nangoho aya a tou vha masiandaitwa a lungokhwalwa. [50]
- 1.3 Nwalani maanea ane a fhela nga u ri ... Hezwo nda zwi humbula, mbilu yanga i sokou ri vhaa! [50]
- 1.4 Mitambo, thodea ya mutakalo na tshifheti tsha vhumatshelo ha muswa. [50]
- 1.5 Mulalo na vhudziki kha vhaswa ndi vhudifhinduleli ha muvhuso.
Ni nga ima kana na hanedzana na likumedzwa ili. [50]
- 1.6 Ri lilela ngafhi, mutsireledzi a tshi dovha a vha ene phondi? [50]

Zwifanyiso zwi tevhelaho zwi nga tokonya kana zwa vusa zwipfi zwanu, kana zwa dzikusa kuvhonele kwanu kwa zwithu. Dinangeleni tshifanyiso TSHITHIHI ni kone u nwala maanea. Nwalani nomboro ya mbudziso ye na nanga (1.7 kana 1.8).

PFESANI: Hu tea u vha na vhumamani vhu re khagala vhukati ha maanea anu na tshifanyiso tshe na nanga.

1.7

[Tshi bva kha <http://www.google.images>]

[50]

1.8

[Tshi bva kha <http://www.google.images>]

[50]

ṰHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2**

- Fhindulani mbudziso MBILI kha dza rathi dzi tevhelaho.
- Vhulapfu ha mutumbu wa phindulo inwe na inwe vhu vhe maipfi a u bva kha a 180 u ya kha a 200.
- Dzhielani nzhele zwi tevhelaho:
 - Vha tangedzaho mafhungo, redzhisitara, thouni na tshitaila.
 - Munanguludzo wa maipfi na tshivhumbeo tsha luambo.
 - Tshivhumbeo.
- Nwalani NOMBORO na THOHO ya tshibveledzwa tshe na nanga.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA/INIFOMALA

Khonani yanu o phasa murole wa vhufumi na vhuvhili mahola nga naledzi, zwino o ni vhudza zwauri u khou ya u gudela pfunzo dza ntha ngei mashangdavha.

Nwalelani khonani yanu vhurifhi ni tshi mu fhululedza kha u phasa hawe murole wonoyo nga naledzi. [25]

2.2 ATHIKILI YA GURANNDZA

Muvhunduni wa hanu hu na muthannga we a do farwa nga vhadzulapo e kha zwiito zwa u dodela vhana vha tshikolo uri a vha tswe hu u itela u vha rengisa nga masheleni a si na vhukono. Vhadzulapo vho do dzhia mulayo vha u vhea zwandani zwavho nge vha mu rwa lu sina vhukono. Vhalanguli vha gurannda ya vhuponi ha hanu vho ni humbela uri ni vha iwalele athikili vhunga ni muswa o zwi vhoneho nga vhadalo.

Nwalani athikili ine na do i nekedza vha gurannda yeneyo. [25]

2.3 INTHAVIYU

Inwi ni na dzangalelo la u vha rabulasi kha sia la zwa vhulimi na vhufuwi saizwi no nanga theru dza sia ilo afho tshikoloni. Zwino no tangana na mutshudeni o fhedzaho ngudo dza vhurabulasi ane na toda u divha zwinzhi khae nga ha bu do leneli. Inwi no mbo di vhona uri ndi khwiye ni tshi fara nyambedzano nae na zwenezwo vhunga no vha no dzula no didzudzanyela yone.

Nwalani inthaviyu ye ya vha hone vhukati hanu nae. [25]

2.4 AGENDA NA MAAMBIWA A MUTANGANO

Thohoyatshikolo na Khorombusi ya Tshikolo tsha hanu vho ramba matshudeni vhothe vho phasaho afho tshikoloni vha re kha pfunzo dza ntha, uri vha swike afho mutanganoni. Inwi sa muñwaleli wa khoro ya vhagudi ñwalani maambiwa a mutangano a ñuvha ilo nga vhudalo.

Shumisani agenda yo ñekedzwaho afho fhasi u ñwala maambiwa a mutangano wonoyo.

Agenda
1. U vula mushumo.
2. U tangedza vhathu.
3. Vhathu vho daho.
4. Vhathu vho kundelwaho.
5. U vhalwa ha maambiwa a mutangano wo fhiraho.
6. U tangedzwa ha maambiwa a mutangano wo fhiraho.
7. Maambiwa a ñuvha. (Shumisani zwickhala zwo ñewaho u ñisikela na u ñwala maambiwa anu nga vhudalo)
7.1
7.2
7.3
7.4
7.5
8. Ano na ala.
9. Duvha la mutangano u daho.
10. U vala.

[25]

2.5 TSHIPITSHI TSHA FOMALA

Vhuponi ha hanu ho fhatiwa tshitediamu tshihulu tshine mitambo yo fhambanaho ya do farelwa khatsho. Inwi sa mudzulatshidulo wa vhaswa vha vhupo ha hanu no tiwa nga vhurangaphanda ha shango u dzudzanya tshipitshi tshine na do tshi amba nga ñuvha la u vulwa ha tshitediamu itsho.

Ñwalani tshipitshi tshenetsho.

[25]

2.6 **IMEILI YA TSHIOFISI**

No ri no dalela tshiimiswa tshine tsha lambedza matshudeni nga masheleni, ha vho bvelela zwi songo lavhelelwaho.

Inwi sa muthu a songo fareaho zwavhudi nga nyimele iyo, niwalelani minidzhere imeili ya u mu talutshedza nga vhudalo zwothe zwe zwa itea.

[25]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 50
MARAGAGUTE: 100